

Aktualizace Územní energetické koncepce statutárního města Brna

červenec 2024

v souladu s požadavky zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s nařízením vlády č. 349/2022 Sb., o státní energetické koncepci a o územní energetické koncepci

5 Přílohy

5.15 Legislativa s dopady pro energetické hospodářství SMB

Obsah

1.1. Legislativa EU s klíčovým vlivem na energetickou politiku a právní úpravu ČR.....	3
1.1.1 Úspory energie	3
1.1.2 Podpora využívání energie z obnovitelných zdrojů	6
1.1.3 Obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů.....	7
1.1.4 Vnitřní trh s energií.....	9
1.2. Národní legislativa ve vztahu k hospodaření s energií	10
1.3. Vztah ÚEK SMB k jiným strategickým dokumentům, možné vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví	12
1.3.1 Dokumenty na mezinárodní úrovni	12
1.3.2 Dokumenty na národní úrovni (ČR)	13
1.3.3 Dokumenty na regionální úrovni (Jihomoravský kraj)	13
1.3.4 Dokumenty na místní úrovni (SMB)	14
Zdroje dat	15
Seznam zkratk.....	15

1.1. Legislativa EU s klíčovým vlivem na energetickou politiku a právní úpravu ČR

Česká právní úprava v oblasti energetiky je významným způsobem ovlivňována právními předpisy (zejména nařízeními a směrnicemi), jakož i strategickými dokumenty, vydávanými orgány EU.

Nařízení jsou právní předpisy, které obsahují přímou a unifikovanou právní úpravu jednotnou a závaznou pro všechny členské státy, relativně nezávislou na jejich vnitrostátním právu. Nařízení jsou závazná ve všech členských státech, není-li zcela výjimečně stanoveno jinak. Nařízení v praxi mohou přímo zavazovat jak členské státy, tak i jejich vnitrostátní subjekty práva (osoby, tj. jednotlivce).

Směrnice jsou právní předpisy, které určují cíl, resp. výsledek, jehož má být na úrovni členského státu dosaženo (tj. *de facto* představují určitý výchozí rámec pro národní právní předpisy členských států), přičemž ponechávají členským státům volbu formy a prostředků, kterými její transpozici (tj. přenesení obsahu do vnitrostátního právního předpisu) a implementaci (tj. zavedení právní úpravy do praxe) provedou. Směrnice tedy nemají obecnou závaznost ve vztahu k jednotlivcům. Vzhledem ke svému charakteru nicméně právě unijní směrnice často představují základ pro tvorbu, resp. novelizaci, řady českých zákonů a prováděcích předpisů.

Níže je uveden přehled nejvýznamnějších unijních právních předpisů regulujících energetický sektor, a to dle jednotlivých relevantních oblastí (zejm. pak efektivního využívání energie a využívání obnovitelných zdrojů energie).

1.1.1 | Úspory energie

— ***Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES, ve znění pozdějších předpisů***

Směrnice o energetické účinnosti stanovuje společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v EU. Cílem je zajištění splnění cílů EU pro energetickou účinnost a vytvoření podmínek pro další zvyšování energetické účinnosti. Tato směrnice současně stanovuje pravidla zaměřená na odstranění překážek na trhu s energií a překonání některých nedokonalostí trhu, jež brání účinnosti při dodávkách a využívání energie, jakož i zavedení orientačních vnitrostátních cílů energetické účinnosti a příspěvků pro nadcházející období, a přispívá k uplatňování zásady „energetická účinnost v první řadě“.

Preambule směrnice o energetické účinnosti stanoví mj. následující:

„Unie čelí bezprecedentním výzvám, které vyplývají ze zvýšené závislosti na dovozu energie, z nedostatku zdrojů energie a z potřeby omezit změnu klimatu a překonat hospodářskou krizi. Energetická účinnost je důležitým prostředkem, jak těmto výzvám čelit. Zlepšuje bezpečnost dodávek do Unie, neboť snižuje spotřebu primární energie a snižuje dovoz energie. Pomáhá nákladově efektivním způsobem snižovat emise skleníkových plynů, a tím zmírňovat změnu klimatu. Přechod k energeticky účinnějšímu hospodářství by měl také urychlit šíření inovativních technologických řešení a zlepšit konkurenceschopnost průmyslu v Unii, podpořit hospodářský růst a vytvářet kvalitní pracovní místa v některých odvětvích, jež s energetickou účinností souvisejí.“

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- Doporučení Komise (EU) 2021/1749 ze dne 28. září 2021 k Zásadám „energetická účinnost v první řadě“: od principů k praxi – Pokyny k uplatňování zásady při rozhodování v odvětví energetiky i mimo něj;

- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Čistá energie pro všechny Evropany ze dne 30. listopadu 2016;
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Rámcová strategie k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu ze dne 25. února 2015;
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Provádění směrnice o energetické účinnosti – Pokyny Komise ze dne 6. listopadu 2013.

Požadavky plynoucí ze směrnice o energetické účinnosti jsou do českého právního řádu transponovány prostřednictvím následujících právních předpisů:

- **zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 406/2000 Sb.**, o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 141/2021 Sb.**, o energetickém posudku a o údajích vedených v Systému monitoringu spotřeby energie, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 140/2021 Sb.**, o energetickém auditu, ve znění pozdějších předpisů.

V průběhu roku 2023 byla přijata **směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti** a o změně nařízení (EU) č. 2023/955, která s účinností ode dne 12. října 2025, v plném rozsahu nahradí původní směrnici o energetické účinnosti. Předmětná směrnice mj. rozvíjí zásadu „energetická účinnost v první řadě“, stanovuje cíle a závazky pro snižování spotřeby energie a zvyšování energetické účinnosti, klade důraz na úspory ve státní správě, upravuje energetické audity, zavádí sledování účinnosti datových center, zvyšuje informovanost a posiluje ochranu spotřebitelů energie a v neposlední řadě klade důraz na zvyšování účinnosti centrálního zásobování teplem. Lhůta k provedení nové směrnice o energetické účinnosti je stanovena do 11. října 2025.

— ***Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010 o energetické náročnosti budov, ve znění pozdějších předpisů***

Podíl budov na celkové spotřebě energie v EU činí 40 % a cca 75 % budov je energeticky neúčinných. Výstavba budov se každým dnem rozrůstá, což má za následek zvýšení spotřeby energie. Snižování spotřeby energie a využívání energie z obnovitelných zdrojů v sektoru budov proto představují důležitá opatření nutná ke snížení energetické závislosti EU a emisí skleníkových plynů.

Klíčovým dokumentem v oblasti spotřeby energie v budovách je na úrovni EU směrnice o energetické náročnosti budov, který mj. stanovuje minimální požadavky na energetickou náročnost, jakož i požadavky na výstavbu nových budov, na stávající budovy, technické systémy, vydávání průkazu energetické náročnosti budovy, kontroly systému vytápění a systému klimatizace, nezávislé odborníky aj. V rámci revize této směrnice v roce 2018 byly dále zavedeny nové požadavky na odpovídající infrastrukturu pro elektromobilitu přímo v budovách, povinnost členských států zpracovat Dlouhodobou strategii renovace budov za účelem do roku 2050 disponovat vysoce účinným fondem budov bez emisí uhlíku či dobrovolné schéma k připravenosti budov pro chytrá řešení.

Preambule směrnice o energetické náročnosti budov stanoví mj. následující:

„Podíl budov na celkové spotřebě energie v Unii činí 40 %. Tento sektor se rozrůstá, což bude mít za následek zvýšení spotřeby energie. Snižování spotřeby energie a využívání energie z obnovitelných zdrojů v sektoru budov proto představují důležitá opatření nutná ke snížení energetické závislosti Unie a emisí skleníkových plynů. Spolu se zvýšeným využíváním energie z obnovitelných zdrojů by opatření přijatá za účelem snížení spotřeby energie v Unii umožnila Unii dodržení závazku splnění Kjótského protokolu k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC), dlouhodobého závazku zachovat nárůst globální teploty pod 2 °C

i závazku snížit do roku 2020 celkové emise skleníkových plynů alespoň o 20 % ve srovnání s hodnotami z roku 1990 a v případě mezinárodní dohody o 30 %. Snížená spotřeba energie a zvýšené využívání energie z obnovitelných zdrojů také hrají důležitou úlohu při podpoře zabezpečování zásobování energií, technologického vývoje a při vytváření příležitostí k zaměstnání a regionálního rozvoje, zejména ve venkovských oblastech.“

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/2155 ze dne 14. října 2020, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2010/31/EU stanovením nepovinného společného systému Evropské unie pro hodnocení připravenosti budov pro chytrá řešení;
- prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/2156 ze dne 14. října 2020, kterým se podrobně stanoví technické parametry pro účinné provádění nepovinného společného systému Unie pro hodnocení připravenosti budov pro chytrá řešení;
- Doporučení Komise (EU) 2016/1318 ze dne 29. července 2016 o pokynech na podporu budov s téměř nulovou spotřebou energie a osvědčených postupů k zajištění, aby do roku 2020 byly všechny nové budovy budovami s téměř nulovou spotřebou energie;
- Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě: Pokrok členských států na cestě k budovám s téměř nulovou spotřebou energie ze dne 7. října 2013.

Požadavky plynoucí ze směrnice o energetické náročnosti budov jsou do českého právního řádu transponovány zejm. prostřednictvím následujících právních předpisů:

- **zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 406/2000 Sb.**, o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 264/2020 Sb.**, o energetické náročnosti budov, ve znění pozdějších předpisů.

V současnosti se připravuje revize směrnice o energetické náročnosti budov (tzv. EPBD4). Dne 7. prosince 2023 dosáhly Rada EU a Evropský parlament předběžné dohody o návrhu na revizi směrnice o energetické náročnosti budov. Její přijetí lze proto očekávat v průběhu roku 2024.

— ***Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/125/ES ze dne 21. října 2009 o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie, ve znění pozdějších předpisů***

Ekodesign představuje soubor požadavků zaměřených především na energetickou účinnost, které musí výrobce, jeho zástupce nebo dovozce výrobku spojeného se spotřebou energie splnit při uvedení tohoto výrobku na trh EU, popř. do provozu. Cílem je podpořit rozšíření nejúčinnějších technologií a snížit tak spotřebu energie ve fázi používání výrobku.

Rámcové požadavky na ekodesign výrobků upravuje směrnice o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie. Požadavky na ekodesign konkrétní skupiny výrobků jsou následně stanoveny v rámci konkrétních nařízení, které se vztahují na širokou škálu výrobků používaných v domácnostech (např. lednice, pračky, myčky nádobí, TV), v budovách (např. světelné zdroje, oblast vytápění a ohřevu vody, větrání) nebo v průmyslu (např. transformátory, elektromotory či profesionální chladicí boxy).

Preambule směrnice o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie stanoví mj. následující:

„Rozdíly mezi právními a správními předpisy přijatými členskými státy vzhledem k požadavkům na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie mohou vytvářet překážky obchodu a narušovat hospodářskou soutěž ve Společenství, a mohou mít tedy přímý dopad na vytvoření a fungování vnitřního trhu. Harmonizace vnitrostátních

právních předpisů je jediným prostředkem, který zabrání vytváření takových překážek obchodu a nekalé hospodářské soutěži. Rozšíření oblasti působnosti na všechny výrobky spojené se spotřebou energie zajistí, aby požadavky na ekodesign všech významných výrobků spojených se spotřebou energie mohly být harmonizovány na úrovni Společenství.“

„Na výrobky spojené se spotřebou energie připadá velká část spotřeby přírodních zdrojů a energie ve Společenství. Mají rovněž řadu jiných významných dopadů na životní prostředí. U naprosté většiny kategorií výrobků, které jsou dostupné na trhu Společenství, je možné zaznamenat značně různou míru dopadu na životní prostředí, ačkoli mají podobnou funkci a výkon. V zájmu trvale udržitelného rozvoje by se mělo podporovat neustálé zlepšování celkového dopadu těchto výrobků na životní prostředí, zejména určením hlavních zdrojů negativních dopadů na životní prostředí a zamezením přenášení znečištění, pokud toto zlepšení nepředstavuje nepřiměřené náklady.“

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1369 ze dne 4. července 2017, kterým se stanoví rámec pro označování energetickými štítky a zrušuje směrnice 2010/30/EU.

Požadavky vyplývající ze směrnice o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie jsou do českého právního řádu transponovány zejm. prostřednictvím následujících právních předpisů:

- **zákon č. 406/2000 Sb.**, o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 22/1997 Sb.**, o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 319/2019 Sb.**, o energetickém štítkování a ekodesignu výrobků spojených se spotřebou energie, ve znění pozdějších předpisů.

V roce 2022 Evropská komise zveřejnila návrh nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, které by mělo nahradit současnou směrnici o stanovení rámce pro určení požadavků na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie. O návrhu nařízení se aktuálně jedná na úrovni EU.

1.1.2 | Podpora využívání energie z obnovitelných zdrojů

— **Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, ve znění pozdějších předpisů**

EU aktualizovala svá energetická pravidla v rámci Zelené dohody pro Evropu a balíčku „Fit for 55“, jejichž cílem je zajistit, aby tato pravidla byla v souladu s cílem klimatické neutrality do roku 2050 a s cílem snížit čisté emise skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % ve srovnání s úrovní v roce 1990. Tato pravidla byla rovněž změněna s cílem provést plán REPowerEU, jehož cílem je snížit závislost EU na ruské ropě a plynu.

Podpora obnovitelných zdrojů energie je jedním z cílů energetické politiky EU. Směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů proto mj. stanovuje závazný cíl EU pro podíl energie z obnovitelných zdrojů na skladbě zdrojů energie v roce 2030 a zavádí společný soubor pravidel pro využití obnovitelných zdrojů k výrobě elektřiny, vytápění a chlazení a dopravě v EU, a to za účelem zvýšit využívání energie z obnovitelných zdrojů v zájmu boje proti změně klimatu, ochrany životního prostředí a snížení energetické závislosti EU a přispět k vedoucímu postavení EU v oblasti technologií a průmyslu a k vytváření pracovních míst a růstu, a to i ve venkovských a odlehklých oblastech.

Směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů konkrétně obsahuje mj. pravidla pro nákladově efektivní a tržně orientovanou finanční podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů, mechanismy spolupráce mezi členskými státy EU a mezi členskými státy a zeměmi mimo EU, pravidla, která umožňují spotřebitelům vyrábět vlastní elektřinu, ať už samostatně, nebo jako součást společenství pro obnovitelné zdroje, a to bez zbytečných

omezení nebo zrychlené povolovací řízení pro projekty v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Z uvedeného vyplývá, že směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů vytvořila mj. základ pro realizaci **komunitní energetiky**.

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013.

Požadavky vyplývající ze směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů jsou do českého právního řádu transponovány zejm. prostřednictvím následujících právních předpisů:

- **zákon č. 165/2012 Sb.**, o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 406/2000 Sb.**, o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů.

V současnosti dochází k její revizi/změně, a to na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652, přičemž převážná většina pravidel musí být provedena do 21. května 2025.

Preambule předmětné pozměňující směrnice stanoví mj. následující:

„V souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu představenou ve sdělení Komise ze dne 11. prosince 2019 (dále jen „Zelená dohoda pro Evropu“) stanovilo nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 cíl klimatické neutrality v Unii do roku 2050, a přechodný cíl snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů alespoň o 55 % ve srovnání s úrovněmi roku 1990. Cíl klimatické neutrality v Unii vyžaduje spravedlivou transformaci energetiky, která neopomene žádné území ani občany, zvýšení energetické účinnosti a podstatně vyšší podíl energie z obnovitelných zdrojů v integrovaném energetickém systému.“

„Vzhledem k tomu, že odvětví energetiky v současné době přispívá více než 75 % celkových emisí skleníkových plynů v Unii, hraje energie z obnovitelných zdrojů při dosahování těchto cílů zásadní úlohu. Snižováním těchto emisí skleníkových plynů může energie z obnovitelných zdrojů rovněž přispět k řešení výzev souvisejících s životním prostředím, jako je úbytek biologické rozmanitosti, a ke snižování znečištění v souladu s cíli sdělení Komise ze dne 12. května 2021 nazvaného „Cesta ke zdravé planetě pro všechny, Akční plán EU: „Vstříc nulovému znečištění ovzduší, vod a půdy““. Ekologická transformace na ekonomiku založenou na energii z obnovitelných zdrojů pomůže dosáhnout cílů rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/591, jehož cílem je rovněž chránit, obnovovat a zlepšovat stav životního prostředí mimo jiné zastavením a zvrácením úbytku biologické rozmanitosti. Skutečnost, že energie z obnovitelných zdrojů snižuje ve srovnání s fosilními palivy vystavení cenovým otřesům, může mít pro energii z obnovitelných zdrojů klíčovou úlohu při řešení energetické chudoby. Energie z obnovitelných zdrojů může rovněž přinést široké socioekonomické přínosy, vytvářet nová pracovní místa a podporovat místní průmyslová odvětví a zároveň řešit rostoucí domácí a celosvětovou poptávku po technologiích v oblasti energie z obnovitelných zdrojů.“

1.1.3 | Obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES, ve znění pozdějších předpisů**

Směrnice o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství zavedla systém EU pro obchodování s emisemi (EU ETS), který představuje základní kámen politiky EU k řešení změn klimatu formou snížení emisí skleníkových plynů prostřednictvím jejich zpoplatnění, tj. efektivním a z hlediska nákladů ekonomicky účinným způsobem.

Každý rok vydává EU určité množství emisních povolenek, přičemž toto množství (tzv. emisní strop) se v průběhu let rovnoměrně snižuje – v souladu s emisními cíli EU. Systém tak umožňuje kontrolovat a průběžně redukovat množství emisí ze zahrnutých sektorů.

EU ETS zahrnuje přes 11 000 zařízení ze sektorů energetiky, výroby oceli a železa, cementu a vápna, celulózy a papíru, sklo-keramického průmyslu, chemického průmyslu, rafinérií a letecké přepravy a pokrývá cca 2 mld. t CO₂ ročně.

Výnosy z dražby většiny emisních povolenek plynou do rozpočtů členských států (tato část peněžních prostředků může být od roku 2024 využívána pouze pro účely spojené s ochranou klimatu) a zčásti také do Modernizačního a Inovačního fondu.

Preambule směrnice o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství stanoví mj. následující:

Z dlouhodobého hlediska je třeba snížit globální emise skleníkových plynů přibližně o 70 % v porovnání s hodnotami z roku 1990. Jejím cílem je přispět k plnění závazků Společenství a jeho členských států ohledně snížení antropogenních emisí skleníkových plynů podle Kjótského protokolu, který byl schválen rozhodnutím Rady 2002/358/ES ze dne 25. dubna 2002 o schválení Kjótského protokolu k Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu jménem Evropského společenství a o společném plnění závazků z něj vyplývajících. Směrnice 2003/87/ES stanoví, že uznání kreditů z mechanismů založených na projektech pro plnění závazků od roku 2005 zvýší efektivnost nákladů při dosahování snížení globálních emisí skleníkových plynů a bude jej dosaženo propojením kjótských mechanismů založených na projektech, včetně „Joint Implementation“ (JI) a „Clean Development Mechanism“ (CDM), se systémem Společenství.

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/955 ze dne 10. května 2023, kterým se zřizuje Sociální klimatický fond a mění nařízení (EU) 2021/1060;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999;
- prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/2067 ze dne 19. prosince 2018 o ověřování údajů a akreditaci ověřovatelů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, ve znění pozdějších předpisů;
- prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/2066 ze dne 19. prosince 2018 o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES a o změně nařízení Komise (EU) č. 601/2012, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení Komise (EU) č. 389/2013 ze dne 2. května 2013 o vytvoření registru Unie podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 280/2004/ES a č. 406/2009 a o zrušení nařízení Komise (EU) č. 920/2010 a č. 1193/2011, ve znění pozdějších předpisů.

Požadavky vyplývající ze směrnice o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství jsou do českého právního řádu transponovány zejm. prostřednictvím následujících právních předpisů:

- **zákon č. 383/2012 Sb.**, o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění

pozdějších předpisů.

V návaznosti na zvýšení klimatických cílů EU došlo v roce 2023 v rámci balíčku „Fit for 55“ k dílčím úpravám systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Revize systému EU ETS spočívá mj. v rozšíření stávajícího systému o emise skleníkových plynů z námořní dopravy, rychlejšího snižování emisních povolenek v systému a postupném rušení bezplatných povolenek pro vybraná odvětví, zavedením celosvětového programu kompenzace a snižováním emisí oxidu uhličitého v mezinárodním civilním letectví prostřednictvím systému nebo navýšení objemu finančních prostředků dostupných z Modernizačního fondu a Inovačního fondu. Vedle toho je vytvořen nový systém pro obchodování s emisemi určený pro budovy, silniční dopravu a paliva pro další odvětví (EU ETS 2), a to od roku 2027.

1.1.4 | Vnitřní trh s energií

— ***Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU, ve znění pozdějších předpisů***

Směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou stanoví společná pravidla pro výrobu, přenos a distribuci elektřiny, ukládání energie a dodávky elektřiny a také opatření na ochranu spotřebitele s cílem vytvořit v EU skutečně integrované, konkurenční, flexibilní, spravedlivé a transparentní trhy s elektřinou zaměřené na spotřebitele. Cílem této směrnice je zejména zajistit (s využitím výhod integrovaného trhu) dostupné, transparentní ceny energie a náklady pro spotřebitele, vysokou míru bezpečnosti dodávek a plynulý přechod k udržitelnému nízkouhlíkovému energetickému systému. V této souvislosti předmětná směrnice stanoví klíčová pravidla týkající se organizace a fungování odvětví elektroenergetiky v EU, zejm. pravidla týkající se ochrany spotřebitelů a posílení jejich postavení, otevřeného přístupu na integrovaný trh, přístupu třetích osob k přenosové a distribuční infrastruktuře, požadavky na oddělení a pravidla týkající se nezávislosti regulačních orgánů v členských státech.

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/942 ze dne 5. června 2019, kterým se zřizuje Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941 ze dne 5. června 2019 o rizikové připravenosti v odvětví elektroenergetiky a o zrušení směrnice 2005/89/ES, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013, ve znění pozdějších předpisů.

Požadavky vyplývající ze směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou jsou do českého právního řádu transponovány zejm. prostřednictvím následujících právních předpisů:

- **zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 634/1992 Sb.**, o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Dne 14. března 2023 Komise navrhla reformu uspořádání trhu s elektřinou. Předložený návrh motivuje k dlouhodobějším smlouvám, zavádí pravidla pro přístup k obnovitelným zdrojům energie a pro sdílení energie z obnovitelných zdrojů, dlouhodobé smlouvy pro spotřebitele, ochranu zranitelných spotřebitelů, rozšíření regulovaných maloobchodních cen na

domácnosti a malé a střední podniky v případě krize a povinnost členských států určit dodavatele poslední instance. V průběhu října 2023 přijaly Evropský parlament a Rada EU své vyjednávací postoje a zahájily třístranné rozhovory o přijetí tohoto právního předpisu.

— ***Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU, ve znění pozdějších předpisů***

Směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem stanoví společná pravidla pro přepravu, distribuci, dodávku a skladování zemního plynu. Stanoví pravidla týkající se organizace a fungování odvětví zemního plynu, přístupu na trh, kritérií a postupů pro udělování povolení pro přepravu, distribuci, dodávky a skladování zemního plynu, jakož i pravidla pro provozování soustav. Tato pravidla jsou použitelná rovněž na bioplyn a jiné druhy plynu z biomasy či další druhy plynu, pokud je technicky možné bezpečně tyto druhy plynu vtlačovat a přepravovat soustavou zemního plynu.

Související právní předpisy a jiné dokumenty:

- nařízení Rady (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009 ze dne 13. července 2009 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám a o zrušení nařízení (ES) č. 1775/2005, ve znění pozdějších předpisů.

Dne 8. prosince 2023 dosáhly Evropský parlament a Rada EU předběžné politické dohody ohledně nařízení, kterým se stanoví společná pravidla pro vnitřní trh s plyny z obnovitelných zdrojů, se zemním plynem a s vodíkem. Cílem tohoto nařízení je usnadnit rozšíření plynů z obnovitelných zdrojů a nízkouhlíkových plynů – zejména vodíku a biometanu – v energetickém systému. Toto nařízení je součástí legislativního balíčku týkajícího se dekarbonizace trhů s vodíkem a plynem, který rovněž obsahuje směrnici, který je rovněž součástí balíčku „Fit for 55“. Cílem těchto právních předpisů je vytvořit regulační rámec pro specializovanou vodíkovou infrastrukturu a trhy a integrované plánování sítí a stanovit též pravidla pro ochranu spotřebitele a posílení bezpečnosti dodávek.

1.2. Národní legislativa ve vztahu k hospodaření s energií

ČR dlouhodobě využívá řadu legislativních nástrojů k prosazování energetických úspor. Stěžejním právním předpisem je v tomto směru zákon č. 406/2000 Sb. o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, který mj. stanoví opatření pro zvyšování hospodárnosti užití energie a povinnosti fyzických a právnických osob při nakládání s energií. Mezi hlavní povinnosti plynoucí ze zákona o hospodaření energií patří zpracování územních energetických koncepcí, energetických auditů a posudků a průkazů energetické náročnosti budov v případě zákonem určených objektů, které v konečném důsledku určují povinnost zajistit realizaci úsporných opatření. Kontrolou nad dodržováním těchto právních předpisů byla pověřena Státní energetická inspekce.

Klíčový právní předpis v oblasti energetické účinnosti představuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES, ve znění pozdějších předpisů, která zavádí společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v EU s cílem zajistit splnění hlavních cílů EU pro energetickou účinnost pro rok 2020 (ve výši 20 %) a hlavních cílů EU pro energetickou účinnost pro rok 2030 (ve výši nejméně 32,5 %) a vytváří podmínky pro zvyšování energetické účinnosti i v dalším období. Tato směrnice současně stanovuje pravidla zaměřená na odstranění překážek na trhu s energií a překonání některých nedokonalostí trhu, jež brání účinnosti při dodávkách a využívání energie, a přispívá k uplatňování zásady „energetická účinnost v první řadě“. Požadavky vyplývající z předmětné směrnice byly do českého právního řádu transponovány zejm. na základě novelizace zákona o hospodaření energií a jeho prováděcích předpisů. V této souvislosti lze dále upozornit na a vyhlášku

MPO č. 140/2021 Sb., o energetickém auditu, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášku MPO č. 141/2021 Sb., o energetickém posudku a o údajích vedených v Systému monitoringu spotřeby energie, ve znění pozdějších předpisů, které mj. upravují způsob stanovení počtu zaměstnanců, výše ročního obrátu a roční bilanční sumy rozvahy pro potřeby určení povinnosti zpracovat energetický audit, obsah písemné zprávy o provedeném energetickém auditu a způsob jejího zpracování, nebo obsah, rozsah a způsob zpracování energetického posudku.

V oblasti energetické náročnosti budov je třeba za výchozí právní předpis na úrovni Evropské unie považovat směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU ze dne 19. května 2010 o energetické náročnosti budov, podle které jsou členské státy povinny přijmout vhodná opatření k tomu, aby nové či rekonstruované budovy odpovídaly minimálním požadavkům na energetickou náročnost. Požadavky vyplývající z předmětné směrnice byly do českého právního řádu transponovány na základě novelizace zákona o hospodaření energií a jeho prováděcích předpisů. V této souvislosti je významná zejm. vyhláška MPO č. 264/2020 Sb., o energetické náročnosti budov, ve znění pozdějších předpisů, která mj. upravuje nákladově optimální úroveň požadavků na energetickou náročnost pro nové budovy, větší změny dokončených budov, jiné než větší změny dokončených budov a pro budovy s téměř nulovou spotřebou energie, vzor posouzení technické, ekonomické a ekologické proveditelnosti alternativních systémů dodávek energie nebo obsah průkazu energetické náročnosti budov a způsob jeho zpracování.

Co se týče možného využívání OZE za účelem dosažení snížení emisí skleníkových plynů, je třeba vycházet ze směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, ve znění pozdějších předpisů (tzv. RED II), která stanoví společný rámec pro podporu energie z OZE, závazný cíl EU pro celkový podíl energie z OZE na hrubé konečné spotřebě energie EU v roce 2030, pravidla finanční podpory elektřiny z OZE, samospotřeby této elektřiny a využívání energie z OZE v odvětví vytápění, chlazení a dopravy, regionální spolupráce mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi, informování a odborné přípravy a kritéria udržitelnosti a úspor emisí skleníkových plynů pro biopaliva, biokapaliny a paliva z biomasy. Požadavky vyplývající z předmětné směrnice byly do českého právního řádu transponovány na základě zákona o podporovaných zdrojích energie (a jeho prováděcích předpisů), který mj. upravuje podporu elektřiny, tepla a biometanu z OZE, druhotných energetických zdrojů a vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla, přechodnou transformační podporu tepla v soustavách zásobování tepelnou energií, zajištění přiměřenosti této podpory, výkon státní správy a práva a povinnosti fyzických a právnických osob s tím spojené, či pravidla pro rozvoj a regulaci podporovaných zdrojů energie.

Mezi nejvýznamnější české právní předpisy regulující energetický sektor České republiky patří:

- **zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 406/2000 Sb.**, o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 165/2012 Sb.**, o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 201/2012 Sb.**, o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů;
- **zákon č. 76/2002 Sb.**, o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů;
- **nařízení vlády č. 349/2022 Sb.**, o státní energetické koncepci a o územní energetické koncepci, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 193/2023 Sb.**, o stavu nouze v elektroenergetice a o obsahových náležitostech havarijního plánu, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 141/2021 Sb.**, o energetickém posudku a o údajích vedených v Systému monitoringu spotřeby energie, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 140/2021 Sb.**, o energetickém auditu, ve znění pozdějších předpisů;

- **vyhláška MPO č. 319/2019 Sb.**, o energetickém štítkování a ekodesignu výrobků spojených se spotřebou energie;
- **vyhláška ERÚ č. 8/2016 Sb.**, o podrobnostech udělování licencí pro podnikání v energetických odvětvích, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 441/2012 Sb.**, o stanovení minimální účinnosti užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MŽP č. 415/2012 Sb.** o přípustné úrovni znečišťování a jejím zjišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 345/2012 Sb.**, o dispečerském řízení plynárenské soustavy a o předávání údajů pro dispečerské řízení, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 344/2012 Sb.**, o stavu nouze v plynárenství a o způsobu zajištění bezpečnostního standardu dodávky plynu, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 79/2010 Sb.**, o dispečerském řízení elektrizační soustavy a o předávání údajů pro dispečerské řízení, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 19/2010 Sb.**, o způsobech tvorby bilancí a rozsahu předávaných údajů v plynárenství operátorovi trhu, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 194/2007 Sb.**, kterou se stanoví pravidla pro vytápění a dodávku teplé vody, měrné ukazatele spotřeby tepelné energie pro vytápění a pro přípravu teplé vody a požadavky na vybavení vnitřních tepelných zařízení budov přístroji regulujícími a registrujícími dodávku tepelné energie, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 193/2007 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti účinnosti užití energie při rozvodu tepelné energie a vnitřním rozvodu tepelné energie a chladu, ve znění pozdějších předpisů;
- **vyhláška MPO č. 225/2001 Sb.**, kterou se stanoví postup při vzniku a odstraňování stavu nouze v teplotním, ve znění pozdějších předpisů.

V návaznosti na legislativní vývoj na úrovni EU, jakož i významné změny ve všech oblastech energetiky, v současnosti dochází k dílčím úpravám stávajícího vnitrostátního právního rámce energetického sektoru, který by výhledově měl být komplexně přepracováván. Obecně však lze konstatovat, že uvedené legislativní úpravy směřují ke zvyšování efektivity v oblastech výroby, distribuce i spotřeby energie.

1.3. Vztah ÚEK SMB k jiným strategickým dokumentům, možné vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví

ÚEK SMB je vzhledem k jejímu účelu a charakteru více či méně provázána s celou řadou strategických dokumentů, a to na mezinárodní, národní, regionální i místní úrovni. Níže je uveden přehled nejdůležitějších relevantních strategických dokumentů:

1.3.1 | Dokumenty na mezinárodní úrovni

- Zelená dohoda pro Evropu (*Green Deal for Europe*);
- Rámcová strategie k vytvoření odolné energetické unie s pomocí progresivní politiky v oblasti změny klimatu;
- Plán RePowerEU;
- Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění („Evropa 2020“);
- Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje;
- Akční program EU pro životní prostředí na období do roku 2030;

- Protokol o omezování acidifikace, eutrofizace a přízemního ozonu (Göteborský protokol, 1999, k Úmluvě EHK OSN o dálkovém znečišťování ovzduší překračujícím hranice států);
- Rámcová úmluva o změně klimatu a Kjótský protokol;
- 2030 Energy Strategy, 2050 Energy Strategy, Energy Security Strategy.

1.3.2 | Dokumenty na národní úrovni (ČR)

- Státní energetická koncepce ČR (2014; v současnosti se připravuje její aktualizace);
- Východiska aktualizace Státní energetické koncepce ČR a souvisejících strategických dokumentů (2023);
- Vnitrostátní plán ČR v oblasti energetiky a klimatu;
- Strategie udržitelného rozvoje ČR;
- Strategický rámec ČR 2030;
- Politika ochrany klimatu v ČR;
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (Adaptační strategie ČR);
- Strategický rámec Cirkulární Česko 2040 (vč. Akčního plánu pro období 2022 – 2027);
- Národní program snižování emisí;
- Národní akční plán ČR pro energii z obnovitelných zdrojů;
- Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR (2015);
- Národní akční plán energetické účinnosti ČR;
- Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050;
- Politika územního rozvoje ČR;
- Surovinová politika nerostných surovin a jejich zdrojů v ČR (2017);
- Plán odpadového hospodářství ČR pro období 2015 – 2024;
- Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR (na období 2016 – 2025);
- Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020 – 2025;
- Dlouhodobá strategie renovací na podporu renovace vnitrostátního fondu obytných a jiných než obytných budov, veřejných i soukromých;
- Zdraví 2030 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí;
- NEHAP ČR – Akční plán zdraví a životního prostředí ČR;
- Národní onkologický plán ČR 2030;
- Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030;
- Koncepce zdravotnického výzkumu do roku 2030.

1.3.3 | Dokumenty na regionální úrovni (Jihomoravský kraj)

- Územně energetická koncepce Jihomoravského kraje (2018 – 2043; v současnosti se připravuje její aktualizace);
- Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+;
- Územně analytické podklady Jihomoravského kraje 2021;
- Program zlepšování kvality ovzduší – Aglomerace Brno (2020);
- Plán odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016 – 2025 (2015);
- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje;
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje (2019);
- Strategie rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje na roky 2021 - 2027;

- Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2021 – 2027;
- Regionální akční plán 2014 – 2020 a 2021 – 2027;
- Hospodářská strategie se zaměřením na vybraná území Jihomoravského kraje (2023 – 2030).

1.3.4 | Dokumenty na místní úrovni (SMB)

- Územní energetická koncepce SMB (2018; v současnosti se připravuje její aktualizace);
- Akční plán k územní energetické koncepci statutárního města Brna (2019);
- Strategie Brno 2050 – Vize 2050;
- Akční plán udržitelné energetiky a klimatu (2030) – SMB;
- Akční plán zlepšování kvality ovzduší statutární město Brno (2017);
- Pakt starostů a primátorů SECAP;
- Koncept Smart City Brno;
- Akční plán pro zlepšování kvality ovzduší 2020;
- Plán odpadového hospodářství SMB 2017 – 2025;
- Územní plán města Brna;
- Koncepce elektromobility města Brna 2018 – 2030;
- Plán udržitelné mobility;
- Strategie bydlení města Brna 2018 – 2030;
- Plán zdraví města Brna 2018 – 2030.

Zdroje dat

Legislativa ČR <https://www.e-sbirka.cz/>

Legislativa EU <https://eur-lex.europa.eu/>

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	evropská směrnice, elektrizační soustava
EU	Evropská unie
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
SMB	Statutární město Brno
ÚEK	územní energetická koncepce
OSN	Organizace spojených národů
OZE	obnovitelné zdroje energie